

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر مسعود پزشکیان

با سلام و احترام،

کانون صنفی استادان دانشگاهی ایران به عنوان نماینده اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و کنشگران حوزه آموزش و پژوهش، با عنایت به تحولات جاری در عرصه حکمرانی فضای مجازی کشور، بدین‌وسیله مراتب نگرانی عمیق و اعتراض خود را نسبت به وضعیت موجود در زمینه دسترسی به اینترنت بین‌المللی و به‌ویژه ظهور و تثبیت الگوهای نابرابر در بهره‌مندی از این زیرساخت بنیادین اعلام می‌داریم.

همان‌گونه که مستحضرید، در جهان معاصر اینترنت به‌مثابه یکی از ارکان زیرساختی توسعه اقتصادی، تولید دانش، تعاملات علمی و مشارکت اجتماعی شناخته می‌شود. از این رو، محدودسازی گسترده، غیرهدفمند یا بلندمدت دسترسی به این بستر، واجد آثار چندلایه بر کارکرد نظام آموزش عالی، زیست‌بوم نوآوری، کسب‌وکارهای مبتنی بر فناوری و نیز جریان آزاد اطلاعات است که برآیند آن‌ها، کاهش کارایی نهادی، افزایش هزینه‌های مبادله و تضعیف ظرفیت رقابت‌پذیری اقتصاد ملی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد بود.

در این میان، شکل‌گیری و استمرار سازوکارهایی که امکان بهره‌مندی متفاوت از یک زیرساخت عمومی را بر مبنای موقعیت شغلی، جایگاه سازمانی یا توان اقتصادی فراهم می‌آورد و در ادبیات عمومی از آن به «اینترنت طبقاتی» تعبیر می‌شود، موجب بروز نوعی تمایز ساختاری در دسترسی به حقوق دیجیتال شهروندی شده است؛ وضعیتی که از منظر اصول بنیادین حقوق عمومی، به‌ویژه اصل برابری شهروندان در بهره‌مندی از امکانات عمومی و منع تبعیض ناروا، قابل تأمل و واجد ایرادات ماهوی است.

افزون بر این، تقلیل «دسترسی آزاد به اینترنت» از سطح یک حق عام و همگانی به سطح یک امتیاز قابل تخصیص، می‌تواند به تغییر تدریجی پارادایم حکمرانی از «قانون‌گذاری عام و برابر» به «نظام تخصیص تبعیض‌آمیز دسترسی» منجر شود؛ امری که در بلندمدت آثار فرساینده‌ای بر سرمایه اجتماعی، اعتماد عمومی و انسجام نهادی بر جای خواهد گذاشت.

علاوه بر ملاحظات حقوقی، بر اساس اظهارات برخی مسئولان ذی‌ربط مبنی بر پرهزینه بودن سناریوهای انسداد یا محدودسازی گسترده اینترنت برای اقتصاد ملی، به نظر می‌رسد استمرار وضعیت موجود از منظر کارآمدی اقتصادی نیز نیازمند بازنگری جدی باشد. در حوزه علمی نیز، محدودیت‌های فعلی موجب اخلال در دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی بین‌المللی، کاهش کیفیت تعاملات علمی و تضعیف مشارکت مؤثر جامعه دانشگاهی کشور در شبکه جهانی دانش شده است.

از آنجا که بر اساس اصول پذیرفته‌شده در حقوق عمومی و سیاست‌گذاری عمومی، هرگونه محدودیت بر حقوق و دسترسی‌های عمومی می‌بایست واجد ویژگی‌هایی همچون ضرورت، تناسب، شفافیت، هدفمندی و موقتی بودن باشد، بدیهی است تداوم وضعیت فعلی، بدون ارائه تبیین روشن از مبنای، حدود و افق زمانی آن، ضرورت پاسخگویی شفاف در برابر افکار عمومی و جامعه علمی کشور را دوچندان می‌سازد.

بر این اساس، کانون صنفی استادان دانشگاهی ایران، ضمن اذعان به ملاحظات امنیت ملی کشور، استدعا دارد:

۱. نسبت به تعارض میان مواضع اعلامی در خصوص نفی «اینترنت طبقاتی» و رویه‌های اجرایی موجود، تبیین رسمی، مستند و شفاف ارائه شود.

۲. چارچوب‌های حقوقی، معیارهای اعمال محدودیت‌ها و سازوکارهای اعطای دسترسی‌های تفکیک‌شده، به‌صورت جامع و شفاف در اختیار افکار عمومی قرار گیرد.
۳. نسبت به وضعیت شکل‌گرفته در حوزه «دسترسی نابرابر به اینترنت»، تصمیم‌گیری صریح صورت پذیرفته و از نهادینه‌شدن هرگونه الگوی تبعیض‌آمیز در این حوزه جلوگیری به عمل آید.
۴. در صورت احراز ضرورت‌های امنیتی و استمرار محدودیت‌ها، حدود، دامنه و بازه زمانی آن‌ها به‌صورت دقیق، قابل سنجش و زمان‌مند تعیین شود و جدول زمان‌بندی روشن برای کاهش تدریجی محدودیت‌ها و بازگشت به وضعیت متعارف دسترسی، به‌صورت رسمی اعلام و به‌روزرسانی شود.
۵. سازوکاری برای ارزیابی مستقل آثار اقتصادی، علمی و اجتماعی این سیاست‌ها طراحی و نتایج آن به‌صورت دوره‌ای منتشر شود.
- بدیهی است برقراری توازن میان اقتضائات امنیت ملی و صیانت از حقوق بنیادین شهروندان، مستلزم تقویت هم‌زمان سازوکارهای شفافیت، پاسخگویی و اعتماد متقابل میان حاکمیت و جامعه است. همچنین، بر اساس تجربه‌های حکمرانی در جوامع معاصر، سیاست‌های مبتنی بر تمایزهای پایدار در دسترسی به حقوق عمومی، در بلندمدت می‌تواند به تضعیف همان مؤلفه‌هایی منجر شود که هدف اولیه این سیاست‌ها بوده است.
- در پایان، با عنایت به جایگاه ریاست جمهوری در صیانت از حقوق اساسی ملت و حسن اجرای قانون اساسی، انتظار می‌رود با اتخاذ تصمیماتی مبتنی بر عقلانیت حکمرانی، شفافیت نهادی و منافع بلندمدت کشور، نسبت به اصلاح وضعیت موجود اقدام لازم مبذول فرمایید. بدیهی است استمرار روند کنونی، علاوه بر پیامدهای اقتصادی و علمی، می‌تواند آثار قابل توجهی بر سطح اعتماد عمومی برجای گذارد که جبران آن مستلزم هزینه‌های نهادی و اجتماعی قابل ملاحظه خواهد بود.
- در پایان، کانون صنفی استادان دانشگاهی ایران ضمن سپاسگزاری از زحمات دولت در جهت توسعه و پیشرفت کشور آمادگی خود را برای مشارکت علمی در حل مسئله اینترنت همگانی اعلام می‌دارد.

با تجدید احترام
کانون صنفی استادان دانشگاهی ایران

رونوشت: جناب آقای دکتر عارف، معاون اول محترم رئیس جمهور